

902/5.
217.

Naczelne Dowództwo W. P.

Warszawa, dn. 31 maja 1919.

D.Nr. 6068/II

Do

ADJUTANTURY GENERALNEJ NACZELNEGO WODZA

w Belwederze.

Przesyła się w załączeniu „Szkic stronnictw

w państwie S.H.S.”.-

I załącznik

Baldwin
Szcz.

WISUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

217

chłopskiego (organ "Dun" serbski), to wiejskie stronnictwo
— SZKIC STRONNICTW W PAŃSTWIE SHS.
Jest sycylowane republikanckie. Jego przywódca maile pisuje ju

Różnice między stronnictwami w królestwie SHS polegają głównie na tem, że każde z nich inaczej sobie przedstawia połączenie Serbów, Chorwatów i Słowiańców w jedno państwo.

Zasadniczo bowiem wszystkie stronnictwa w całej Jugosławii są za złączeniem się w jeden organizm państwowy, ale jedni z nich dają do zupełnej centralizacji, drudzy życzą sobie mniej ścisłego połączenia, a inni dają do stworzenia związku kilku równorzędnych państw.

Najskrajniejsi centraliści pragną państwa w jednym parlamencie i jednym rządzie, a państwo byłoby podzielone na dwadzieścia kilka kantonów administracyjnych. Ten program przyjęła większość stronnictw serbskich przede wszystkim: "Staroradykali" z ministrami Pašićem i Protićem na czele (Ich organ "Samouprava"). Prawie identyczny program mają Staroradykali dysydenci z Pavlovićem na czele, trzymający się narazie osobno.

Nieco względniejsi w swem centralistycznym dążeniu są "Postępowcy" z Marinkovićem na czele (organ "Epocha"), "Samostalcy" z Draškovićem (organ "Pravda"), i odłam "Liberałów" z Veljkovićem.

Grupa stronnictw mniej centralistyczną jest "Jugosłowiańskie stronnictwo Ludowe" (zwane też Jugosł. Klubem) złożone z Chorwackich Frankowców=Klerykałów i słowieńskiego klerykalnego stronnictwa ludowego z ministrem Korošcem na czele (organ "Slovenac"). Ta grupa nie ma jeszcze sformułowanego programu.

W pośrodku między ścisłym centralizmem a konfederacją państw jest "Narodowy Klub", złożony ze "Stronnictwa Postępowego" (organ "Novo Vrijeje") i stronnictwa "Starčevićanców" (organ "Hrvat"); do tej grupy należy też dziennik "Obzor". Programem ich jest konfederacja 5 do 7 państw w jeden związek państwowy na wzór Szwajcaryi lub Stanów Zjedn. A. P. Sprawy zewnętrzne, wojsko, koleje, poczta byłyby wspólne, ale każde państwo składowe miałyby swoje: parlament, sądownictwo, szkolnictwo, politykę społeczną, sprawy zdrowia i wewnętrzne.

Najbardziej wolny związek przedstawia program stronnictwa

chłopskiego (organ " Dom " zawieszony.) To wiejskie stronnictwo jest zdecydowanie republikańskie. Jego przywódca Radić planuje Jugosławię jako konfederacyjny związek republik, do którego także Bułgaria wchodzi. Obecnie pod rządami serbskimi wystąpił jego separatyzm jeszcze jaskrawiej, za co go internowano, ku wielkiemu oburzeniu chorwackiego społeczeństwa. Po zatem także w innych stronnictwach wszystkich trzech szczepów Jugosławii nurtuje mniej lub więcej silny republikanizm.

Osobną całość tworzą socjaliści wszystkich trzech części państwa. Co do formy zjednoczenia Jugosławii nie mają jednolitego zdania, bo na pierwszy plan występuje u nich, jak zresztą i w innych krajach, obecnie kwestya społeczna, biorąca u proletaryatu często górę nad innymi.

Silną grupą również centralistyczną jest " Stronnictwo Demokratyczne " z Pribičevićem (minister spraw wewnętrznych) na czele, choć nie w zgodzie z radykałami. Składa się z (części byłej chorwackiej Koalicji) " Samostalców " (organ Riječ SHS), oraz słowieńskich " Liberałów " (organ " Slovenski Narod ").

Grupa stronnictw mniej centralistycznych " Jugosłowiańskie Stronnictwo Ludowe " (zwane też Jugosłowiańskim Stronnictwem Ludowym) frankowców klerykałów i słowieńskiego klerykalnego Stronnictwa Ludowego z ministrem Karođevićem na czele (organ " Slovenac "). Ta grupa nie ma jeszcze sformułowanego programu.

Kopie z oryginału

W poczetka między innymi centralizmas a konfederacyjski jest " Narodowy Klub / zlozony sa " Stronnictwa Postępowego " (organ " Novo Vrijeme ") i stronnictwo " Staroćevićanów " (organ " Hrvat "). do tej grupy należą też ~~członkowie~~ " Obzor ". Programem ich jest konfederacyja 5 do 7 państw a jedyną związek państwowy na wzór Szwajcaryi i S. Stanów Zjedn. A. P. Sprawy zewnętrzne, wojsko, kolej, poczta b.ż. i t. p. niech, ale każde państwo składowe ma swoje parlament, sądownictwo, szkolnictwo, politykę społeczną, sprawy zdrowia i wewnętrzne.

Handwritten notes and signatures in red ink.

SUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

000

chipskiego (organ "Dom" zawiązany). Te wiejskie stronnictwo
jest abedybowane republikanckie. Jego przywódca Radie planuje
gosiwie jako konfederacyjny zwiazek republik do ktorego takze
na Bularya wchodzi. Obecnie pod rządem arabskimi wystąpił jego sepa-
ratywny program, a co go internowane, ku wielkiemu obru-
niu chorwackiego społeczeństwa. Po zatem takze w innych stronnict-
wach wszystkich trzech azadów Jugoslawii nurtuje mniej lub wiecej
a ilny republikanizm, duzy choc nie jest dotychczas
a ilni. Obecnie czad tworzą wszystkie wszystkie trzy części pań-
stwa. Co do formy zjednoczenia Jugoslawii nie ma jednoglosne
i danie, po na pierwszy plan występuje u nich, jak zawsze i w innych
krajach, obecnie kwestya spoleczna, bierze u profetyczu czadę do-
szere nad innymi. Waznym jest "Gostaradym" a ministrem Radom i
Protim Sina grupa rawnie centralizacyjna jest "Stronnictwo Demo-
kratyczne" a Prilidivem (minister spraw wewnetrznych) na czad, choc
nie w zgodzie z radykami. Sklada sie z (czadę bytj chorwackiej
Komitet) "Samostajow" (organ Nijos SMC), oraz rawnie "Labe-
porow" (organ "Slovenski Narod"), "Bosnaly" a
Prilidivem (organ "Trava") i odin "Liberow" a Veljkovicem.
Grupa stronnictw ma centralizacyjny program
stronnictwo ludowe" (zwane tak Jugos. Klub) zjednoczenia
stronnictwo Klarykaidw i slowackiego krajowego stronnictwa ludow
wage a ministrem Horobom na czad (organ "Slovenska"). Ta grupa ma-
na jeszcze stronnictwo program.
W podrozku miedzy innymi centralizacja, bialy
jest "Narodowy Klub" zjednoczenia "Stronnictwo Postepowca" (organ
"Nove Vstajano") i stronnictwo "Serdobivandow" (organ "Nivet")
do tej grupy nalezy tak dzialacz "Opas". Program ich jest kon-
federacyjny z de 7 państw w jeden zwiazek państwowy na wotr bawstwy
lub Standw Etdn. A.P. Sprawy zewnetrzne, wojsko, kolaja, poczta byty
wpednie, ale kazde państwo wykazuje miedzy swoja: parlament, spolecnie-
two, szkolnictwo, polityke spoleczna, sprawy zdrowia i wnanstano.

Najbardziej wojny zwiazek gradawawia program stronnictwa

NEW YORK
ARCHIVES
1945